

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni rač. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2113.

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—.
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.—.

Prva obletnica smrti viteškega kralja ALEKSANDRA I.

V sredo dne 9. oktobra 1935 je poteklo leto, ko je padel kralj Aleksander od zločinske roke v francoskem mestu Marseille. Ta dan žalosti je hkrati spominski dan velikih zaslug pokojnega kralja za državo in posebno še za preprosti narod, čigar dobrobit je bila kralju vse. Po vseh cerkvah v državi so se vršile 9. oktobra molitve za kralja, katerih se je udeležila šolska mladež, uradništvo in v lepem številu narodni verniki, ki so s svojim obiskom na najlepši način počastili spomin svojega blagopokojnega kralja. Kralj Aleksander bo ostal v najboljšem ter trajnem hvaležnem spominu pri vseh, ki čutijo

z našo Jugoslavijo, jo ljubijo in jo bodo tudi kot kraljevo oporoko čuvali zoper vse protivnike. Neprecenljive zaslugе kralja Aleksandra za narod in državo ga bodo ohranile v najlepšem spominu pri onih, ki znajo ceniti, kaj je bil pokojni kralj mladi Jugoslaviji. Kralju se bomo vsaj nekoliko oddolžili za njegov ogromen trud in neumorno delo, ako se ga bomo spominjali v molitvah in skušali vsak po svoji moči skrbeti za notranji sporazum v državi, za narodno slogo, za krepak razvoj in vsestranski napredek naroda in naše jugoslovanske države.

Gospodarstvo in politika.

Ministrski predsednik dr. Milan Stojadinović je rekel zadnjo nedeljo septembra v Sarajevu med drugim tudi to: »Ko bomo izvedli narodno slogo, se bomo lahko posvetili tudi velikim gospodarskim in finanim vprašanjem in jih zadovoljivo rešili. Ko je v starih časih neki francoski kralj vprašal svojega finančnega ministra, zakaj so finance slabe in zakaj gospodarstvo ne uspeva, je ta odgovoril: Dajte mi dobro politiko, pa vam bom lahko dal dobro gospodarstvo in dobre finance!«

Da so besede predsednika vlade docela resnične, spričuje tudi gospodarski in finančni položaj v naši državi. Ko je sedanja vlada prišla na krmilo, je naša državne finance v slabem stanju in ljudstvo v gospodarskem propadu. JNS vlade, ki so prejšnja leta imele v svojih rokah usodo države, so z državnim denarjem tako gospodarile, da so državno blagajno izpraznile. Ko bi JNS morala o tem polagati natančne račune, bi se dognalo in bi tudi ljudstvo spoznalo, za kaj vse se je trošil državni denar, ki je plod žuljev in znoja delovnega ljudstva.

Krivda politike prejšnjih vlad je tudi, da se je gospodarstvo ljudstva od meseca do meseca, od leta do leta tako poslabšalo, da je sedaj v obupnem stanju. Tudi druge države trpijo pod udarci gospodarske krize, saj je ta kriza svetovna. Toda drugod so se vlade

trudile, da ljudstvu pomagajo ter ga usposobijo za boj proti kači — krizi, da se ne ovije popolnoma okoli ljudskega gospodarskega života ter da mu ne polomi vseh kosti. Ko je svetovna kriza kakor polip segla tudi na našo državo, je težka usoda hotela, da je bila na čelu te države nesposobna JNS vlada, ki ni imela za boj proti krizi ne smisla ne volje.

V drugih državah so se delali ter izvrševali učinkoviti ukrepi proti krizi, vsled česar se je kmalu opazalo od leta 1932, ko je kriza bila na višku, znatno zboljšanje razmer, pri nas pa je šlo od dne do dne navzdol. Protiljudski režimi, v katerih so sodelovali dr. Marušič, dr. Kramer in Ivan Pucelj, so vneto pobijali klerikalnega zmaja, preganjali »protidržavne elemente«, vodili »svobodne volitve«, za gospodarska vprašanja pa niso imeli razumevanja, niti niso storili kakšnih pametnih

ukrepov. To velja zlasti za vprašanje kmečkih dolgov, za vprašanje cen kmetijskih pridelkov in za davčno vprašanje.

V teh vprašanjih so JNS režimi (pri nas Kramer - Pucelj - Marušičevi režimi) toliko opustili, odnosno podvzeli tako slabe korake, kar so sploh storili, da je sedanja vlada od njih morala prevzeti vprav obupno dedščino. Tako globoko v blatu tičočega voza ni lahko potegniti iz blata in postaviti na pravo pot. V par mesecih je to nemogoče storiti. Treba bo daljše dobe, preden se bo sedanji vladi posrečilo, da zaceli glavne gospodarske rane Pucelj-Kramer-Marušičevih režimov. Kolovodje JNS so tako drzni, da zdaj širijo med ljudmi okrožnico, ki v njej očitajo vladi, da davi ljudstvo s centralizmom, da o samoupravah ni še sledu, da so narodne mase obubožane, da je zaupanje ljudi v denarne zavode padlo pod ničlo itd. Brezprimerna drznost je to. Kdo pa je v državni upravi vpeljal najstrožji centralizem? JNS. Kdo ni ljudstvu dal samouprave niti ni izdelal zakona o samoupravah? JNS. Kdo je povzročil, da je gospodarska kriza narod treščila v uboštvo? JNS. Kdo ni hotel ali mogel priti denarnim zavodom pred 4 leti na pomoč, ko je še bil čas? JNS.

Te grehe je na svojo kosmato vest nakopala JNS. Sedaj ko se Stojadinovičeva vlada trudi, da bi vse te strašne rane zacelila, pa hočejo gospodje od JNS s hujskanjem in beganjem ljudi to preprečiti ali otežkočiti. Naše ljudstvo pa dobro pozna veliko razliko med gotovimi političnimi tiči in med solidnimi ljudmi, ki so v Stojadinovičevi vladi. Sedanja vlada ima popolno razumevanje za gospodarska in finančna vprašanja in trdno voljo, da jih reši v korist ljudstva. Zaupajmo nji! Predsednik vlade dr. Stojadinović je v Sarajevu izjavil:

»Potruditi se moramo, da dobimo v svoji državi dobro politiko; dobra pa je tista, ki se opira na ljudstvo in ki dela za ljudstvo. Mislim, da bomo mogli s to dobro politiko rešiti vsa gospodarska in finančna vprašanja.«

Vojna v vzhodni Afriki.

Prva izjava abesinske vlade o prodiranju italijanskih čet v Abesiniji. Abesinska vlada je podala 2. oktobra celemu svetu iz svoje prestolnice Addis Abebe uradno izjavo, v kateri pravi, da so prodrle italijanske čete do 2. oktobra že 50 km globoko na abesinsko ozemlje. Prodirati so pričeli Italijani zahodno

od gorovja Musa Ali v bližini tromeje med Abesinijo, italijansko Eritrejo in francosko Somalijo. Abesinci se Italijanom niso postavili nikjer po robu, ker bo njihova obrambna črta šele onstran skoraj neprodorne danakilske puščave. Omenjeni vpad italijanske vojske ima namen, ustvariti na abesin-

skih tleh primerna oporišča za letala in motorizirane oddelke.

Pričetek vojne 3. oktobra. Dne 3. oktobra še vojna med Italijo in Abesinijo ni bila napovedana, vendar so se sovražnosti že pričele. Abesinska vlada je ta dan izročila italijanskemu poslanku v abesinski prestolnici v Addis Abebi potni list in mu je dala cel vlak na razpolago. Za zaščito tujcev je bil ustanovljen v Addis Abebi poseben oddelek policije, ki šteje 5000 mož.

Italijani so 3. oktobra vrgli na Aduo 80 bomb in je bila pri prvem napadu zadeta bolnica Rdečega križa. Bilo je več oseb ubitih, več ranjenih in precej hiš porušenih. Istočasno kakor Aduo so napadli Italijani tudi Orado in Adigrat. V abesinski pokrajini Ogaden so se razvili srditi boji med Italijani in Abesinci.

O prvih spopadih je bilo Društvo narodov obveščeno od Italije in Abesinije. Italijani so tudi javili v Ženevo, da so njihovi prvi sovražni koraki v Abesiniji povsem obrambnega značaja. Abesinci so sporočili v Ženevo 3. oktobra naslednje: »Danes so bombardirali Italijani Aduo. Bombe so padale na bolnico Rdečega križa in mnogo bolnikov je bilo ranjenih. Ker nas Italija ni samo izzvala, ampak je italijanska vojska tudi dejansko napadla in prekoračila mejo na več krajih, nam ni preostalo ničesar drugega, kakor da branimo svojo državo, kar bomo storili do zadnjega moža.«

Dnevi srditih bojov so bili 4., 5. in 6. oktober. Italijani so prodirali z močnimi oddelki pod zaščito topništva, tankov in bojnih bombnih letal v abesinsko deželo Tigre na severozhodu ob francoski Somaliji, na južnovzhodu pa od Ualuala v abesinsko provinco Ogaden. Najlutejši boji so se vršili na se-

veru za Aduo, katero so sicer Abesinci hrabro branili, vendar so se morali umakniti italijanski premoči v varnejše postojanke, kjer ne bodo toliko izpostavljeni napadom iz zraka. Letalske napade na Aduo so izvršila italijanska letala pod vodstvom Mussolinijevega zeta grofa Ciana. Prodiranje Italijanov se je nadaljevalo tudi na severovzhodni fronti pri gorovju Musa Ali, kjer je zbranih 50.000 Abesincev. Cesar Haile Selasie je ukazal, da morajo njegove čete v tem oddelku vztrajati do zadnjega moža. Mnogo Abesincev še nikoli ni videlo letal in se jih loteva nepopisen strah pri pogledu na bombardiranje iz zraka.

Alarm vseh fašističnih pristašev v Italiji. Dne 2. oktobra je alarmiralo vodstvo fašistične stranke po radiju, s pomočjo ladijskih ter tovarniških siren in zvonov vse pristaše fašistične stranke v Italiji od Brennerja do Sicilije. Fašisti so odbrzeli na dolčena zbirališča. Vsi uradi, vsi obrati in sploh celotno delo je počivalo. S hiš so zaplapolale zastave, zvonovi so zvonili in vse je bilo na najslovesnejši način pripravljeno na govor Mussolinija, katerega je imel na narod zgoraj omenjenega dne v Rimu ob 18.30. V kratkih besedah je naznanil, da se je zbralo na klic fašistične stranke 20 milijonov Italijanov in je to največje zborovanje ter plebiscit za italijansko ekspedicijo v vzhodni Afriki in za stremljenje, da se italijanski narod razširi! Z armado v vzhodni Afriki bo korakalo nasproti svojemu cilju tudi 44 milijonov Italijanov. Ob koncu svojega govora je izjavil Mussolini svetčano vsem Italijanom, ki so ga poslušali, da bo poskusil vse, da se prepriča, da bi se spor za kolonije izprevergel v evropski spor. Mussolinijeve besede so sprejele zbrane fašistične množice z burnim navdušenjem.

pno z ostalimi terjatvami 80% dolžnikovega imetja. Odškodnina, ki naj bi jo v smislu uredbe plačala država, v uredbi še ni zagotovljena. Uredba predvideva poseben zakon, ki ga ima sprejeti narodna skupščina in s katerim naj bi se določila pravična odškodnina za vse upnike.

3. Kmečki dolžnik, ki je bil doslej zadolžen samo do 2000 Din in je moral po dosednji uredbi plačati svoj dolg v 4 letih, ga bo smel po novi uredbi plačati v 12 letih, če dokaže, da ne more plačati prej.

4. V primeru nezgod in vremenskih nesreč sme sodišče odgoditi eksekutivno plačilo dolga, odnosno zapadlega obroka največ za leto dni.

5. Kmet sme pri plačevanju svojega dolga denarnim zavodom uporabiti vložne knjižice, ki se morajo kompenzirati za njegov dolg.

6. Terjatve kmečkih kreditnih zadrug nadeloma niso zaščitene, nego imajo zadruge pravico, zahtevati plačilo svojih terjatev v smislu določb ministrstva za kmetijstvo. Z ozirom na zadružne zveze je vnešen v novo uredbo poseben člen, po katerem sme vsaka zadružna zveza dovoliti, da se poslužijo zaščite v smislu nove uredbe. Zadružna zveza ima pravico, svobodno izdajati taka dovoljenja.

7. Do 15. novembra 1935 mora vsak dolžnik plačati obresti za svoje dolge za leto 1934, kolikor jih še ni, obresti za leto 1935 pa se pripišejo h kapitalu. Če dolžnik obresti za l. 1934 ne plača do 15. novembra, jih sme upnik eksekutivno izterjati.

8. Nova uredba predvideva, da minister za kmetijstvo v sporazumu z ministroma pravde ter za trgovino in industrijo izda pravilnik, po katerem se ima ocenjevati vrednost dolžnikovega imetja, minister pravde pa pravilnik, po katerem ima sodišče postopati v smislu te uredbe.

»Šef« dr. Maček. Dr. Kukovec, ki ga smatrajo za vodjo slovenskega dela združene opozicije, je poročevalcu beogradske »Politike« izjavil, da je bil pri g. dr. Mačku v Zagrebu, kjer se je tri ure razgovarjal z »našim šefom«. Dr. Kukovec lahko smatra g. dr. Mačka za svojega šefa, slovensko ljudstvo pa ima voditelja iz svoje sredine ter se ne mara pokoriti tujim »šefom«, ki bi predpisovali, kakšna bodi slovenska politika. Ako je združena opozicija za resničen sporazum med Srbi, Hrvati ter Slovenci, bo že morala dovoliti, da bo tak sporazum, kar se Slovencev tiče, sklepal sin našega naroda, in to je dr. Korošec. Dr. Maček je zastopnik Hrvatov, Slovencev pa more biti samo prijateljski zaveznik, nikdar pa ne »šef«.

V DRUGIH DRŽAVAH.

V kali zadušena zarota na Bolgarskem. Dne 2. oktobra je bolgarska vlada v kali zadušila obširno zaroto, ki je hotela 3. oktobra ob priliki proslave obletnice, odkar je zasedel kralj Boris bolgarski prestol, strmoglaviti sedanji režim in se polastiti oblasti. Zarotniki so hoteli spraviti k državnemu krmilu s pomočjo vojaštva pristaše bivšega ministrskega predsednika Cankova, ki je znan po krvavi prevratu 9. junija 1923, kojega smrtna žrtev je postal veliki bolgarski državnik Aleksander Stambolijski. Vodja sedajne zarote je bivši polkovnik Damjan Velčev. Zapletenih je pa v prekocuško zadevo več

Pri zaprtju, motnjah v prebavi

vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec

691

naravne **FRANZ JOSEF** grenčice.

Registrirano od Min. soc. pol. in nar. zdr. S. br. 15.485 od 25. V. 1935.

V NAŠI DRŽAVI.

NOVA UREDBA O KMEČKI ZAŠČITI.

Kmetijski minister je dal 5. oktobra časnikarjem pojasnilo o novi uredbi glede kmečke zaščite. Glavne spremembe dosedanje uredbe so naslednje:

1. Kmečki dolžnik, ki je mnenja, da presega njegov celotni dolg 20% celokupnega imetja, lahko zahteva od sreskega sodišča, da mu zniža obresti od 4.5 na 2% ter podaljša odplačilni rok od 12 na 25 let. To velja za dolgeve napram denarnim zavodom. Za dolgeve zasebnikom se mu rok prav tako lahko podaljša do največ 25 let, obrestna mera pa ostane 1%. Vrednost imovine dolžnika bode ocenjevalo sodišče po pravilniku, ki ga izda minister za kmetijstvo v sporazumu z ministroma pravde ter za trgovino in industrijo.

proti odločbam sodišča bo mogoč priziv na okrožna sodišča, katerih razsodbe pa bodo končno veljavne.

2. Dolžnik, ki je mnenja, da znaša njegov skupni dolg preko 50% njegovega imetja, sme zahtevati od sodišča, da mu zmanjša skupni dolg na 50% vrednosti njegovega posestva. Kolikor dolgov presega 50% dolžnikove imovine, se za dolžnika črtajo, uredba pa predvideva, da bo del dolga, ki presega 50%, a le do 80% dolžnikove imovine, plačala država. Kolikor dolžnikovi dolgov presega 80% njegovega imetja, se črtajo brez odškodnine za upnike. Če znaša na pr. vrednost imetja 100.000 Din, dolg pa 90.000 Din, tedaj ostane kmet dolžan 50.000 Din, država plača 30.000 Din, 10.000 Din dolga pa se črta. Upniki, katerih terjatve so zavarovane z vkajizbo na dolžnikova nepremičnine, imajo prednost pred nezavarovanimi terjatvami, tako da v primeru, če dolžnikovi dolgov presega 80% njegovega imetja, upniki, katerih terjatev nimajo zavarovanj, lahko izgubijo vse svoje terjatve, kolikor presega sku-